

Preek 30 juni 2024, ds. Adrie Sterrenburg

Lezingen: 1 Petrus 4: 8-16 en Handelingen 11: 19-26

Inleiding op de lezing

Het oecumenisch leesrooster reikt voor deze zondagen als alternatief lezingen uit Handelingen aan.

Daar staan een aantal verhalen over, zeg maar, het begin van de kerk. Hoe het eraan toeging, waar men mee te maken had. Door Lucas aan het papier toevertrouwd, niet om aan een stukje geschiedschrijving te doen, maar om ons aan te spiegelen, er lering uit te trekken, dan wel ons erdoor te laten bemoe-digen. Hij doet dat knap door steeds een casus te beschrijven die kenmerkend was. Zo ook het verhaal van vanmorgen.

We hebben dan al gehoord over Hand. 4 en 5, over Ananias en Safira, over Stefanus, ... De eerste martelaar, over Simon de magiër, over de Ethiopiër, Cornelius de hoofdman, de roeping van Saulus.

Gemeente van Christus,

Dat we niet moeten denken aan een zekere chronologische volgorde in de verhalen, die we lezen in het begin van het Bijbelboek Handelingen blijkt o.a. daaruit, dat Lucas een nieuw verhaal daar meerdere keren met dezelfde mededeling laat beginnen, namelijk dat er na de gewelddadige dood van de diaken Stefanus vervolgingen losbraken tegen de gemeente in Jeruzalem, met als gevolg dat de gemeen-teleden overal verspreid werden. Handelingen 11 begint ook zo. Daar gaat het over verstrooiden die tot in Fenicië, Cyprus en Antiochië kwamen. Letterlijk staat dat er in het Grieks: die verstrooid waren. Je krijgt dan een zaaier voor ogen, die aan het strooien is, zaad aan het strooien. "Het bloed van de martelaren – de naam Stefanus valt hier – is het zaad van de kerk", zei de kerkvader Tertullianus al. Tot in Fenicië, Cyprus en Antiochië komen ze.

Die 'ze' zijn **Joodse** volgelingen van Jezus. Ja, de eerste gemeente was duidelijk nog zo iets als een sekte binnen het Jodendom. En dat ze naar binnen gericht zijn, wordt ook onomwonden door Lucas verteld. Hij schrijft namelijk, dat ze het woord uitsluitend aan de Joden verkondigden. En ook al schrijft hij dan quasi achteloos 'het woord', duidelijk is natuurlijk, dat hij het woord aangaande Jezus bedoelt.

Lucas verwachtte blijkbaar anders, en vond er het zijne van, dat hij het zo nadrukkelijk meldt. Ze houden hun mond over Hem die ze aanhangen en vanwege wie ze juist daarom op de vlucht zijn. Ze houden hun mond over Hem tegenover degenen die geen Jood zijn. Vrezen ze daar alleen maar nieuwe vervolgingen van? Of zien ze het geloof in Jezus toch nog meer als een joodse aangelegenheid?

In het vorige hoofdstuk bleek al hoe Petrus over de drempel moest worden geholpen door een visioen dat ging om de niet-Jood Cornelius.

Toch zijn er onder hen enkelen die hun mond wél open doen. Het zijn een aantal Cyprioten en mannen uit Cyrene. Die hadden al in de diaspora gewoond, hadden geleerd met niet-Joden om te gaan. Waren ook veel meer gericht op de buitenwereld, veel meer dan de Joden in Jeruzalem. Zij houden hun mond niet over Jezus. Integendeel. En een effect dat dat heeft! Van die Hellenen, zeg maar niet-Joden, heidenen, gaat een groot aantal geloven. Ze bekeren zich tot de Heer. Hoe dat komt? 'De hand van de Heer was met hen'. God werkt door deze mannen.

Tsjonge, denkt u misschien nu wel: Als we dat eens hier zouden meemaken, zo'n ervaring! Gelukkig zien we het wel gebeuren, al is het sporadisch, dat enkelingen van buiten de kerk tot geloof komen. Maar de beweging is bij ons toch veelal andersom: mensen haken af, de jongeren onder ons weten we nauwelijks te binden en blijven weg.

Wat daaraan te doen? Kunnen we dat wel?

Onze mond erover open doen, over wat ons bezielt, Wie ons bezielt, dat is al een begin. Vaak achten we het wijzer onze mond te houden. Maar waar zijn we bang voor? Voor een sneer, een schampere opmerking, zoals 'Gelóóf jij dat nog?' Zo van: Ik had je toch wijzer geacht.

Of is het bescheidenheid en willen we mensen vooral vrij laten om te denken en te geloven of niet te geloven zo ze zelf willen. Van bekeringsijver moeten we weinig hebben. We denken meteen aan fanatici, aan mensen die je lastig vallen, zowat overvallen met hun boodschap, dwingend/opdringerig. Maar het andere uiterste is er dus ook: dat we het helemaal voor onszelf alleen houden. Misschien eens iemand uitnodigen mee te gaan naar de kerk?

Het aantal van mensen die gaan geloven groeit zo stormachtig, dat het opvalt. Wat er gebeurt daar in Antiochië komt ook de gemeente in Jeruzalem ter ore. Wat een bemoediging voor die vervolgte gemeente daar, of wat daar nog van over is, voor de apostelen. Die besluiten Barnabas erheen te zenden, want ja, bij zo'n stormachtige ontwikkeling is het toch zaak, dat er iemand de leiding kan nemen.

Barnabas. De lezers van het boek Handelingen zijn hem al eerder tegengekomen. Ook hij kwam van Cyprus. Heette Josef, maar kreeg de bijnaam: Barnabas. Hij was een van die leden van de gemeente geweest, die een stuk grond dat hij bezat had verkocht en de opbrengst daarvan aan de voeten van de apostelen had gelegd voor de armen. Hij was dus niet de enige die zo iets deed in de eerste christengemeente. Men zorgde ervoor, dat niemand er gebrek had. Geweldig! Barnabas had zich dus laten kennen als iemand die wat over had voor een ander én die die ander ook bemoedigde, aanmoedigde, aanspoorde, een hart onder de riem stak, als dat nodig bleek. Vandaar die naam Barnabas, want die betekent zoon der vertroosting, of zoon der bemoediging/der aanmoediging. (Het kan alle drie.)

Over deze Barnabas lezen we, dat toen hij in Antiochië arriveerde, hij **zag** wat God in zijn goedgunstigheid had bewerkt en dat hij zich verheugde. Die Barnabas **zag** wat God in zijn goedgunstigheid - genade - had bewerkt. Nu weet ik niet wat u ziet. Het hangt er natuurlijk van af hoe je kijkt. De zomervakantie komt eraan en ik weet natuurlijk niet wat uw plannen zijn, maar wat heeft uw belangstelling in de wereldsteden als u die gaat bezoeken? Bent u van plan ook de christelijke gemeente daar op te zoeken? Of zegt u bij voorbaat: Wat heb ik daar te zoeken?

Nu, misschien wel 'blijdschap', omdat we zien wat de genade van God bewerkt in die steden. In China bijvoorbeeld bloeit en groeit de kerk! Ja, met wat voor verhalen komen we straks weer thuis? Dat we over de grens broeders en zuster in het geloof hebben kunnen bemoedigen?

'Kom dominee, nu niet overdrijven. Ik ben dan met vakantie en heb dan ook vakantie van de kerk. Sorry hoor.' U zult er mij niets over horen zeggen.

Ik geef maar een tip. Ik denk met vreugde aan Halle, maar we hoeven niet persé naar het buitenland. Een bezoek aan de Pauluskerk in Rotterdam maakt mij al blij. Echt een diaconale kerk. Een aanrader.

Barnabas doet zijn bijnaam eer aan. We lezen, dat hij iedereen aanspoorde om standvastig te zijn en trouw te blijven aan de Heer.

Hiermee komen we bij een belangrijk punt voor ons als kerk, lijkt me. Veel mensen zijn daar pas tot geloof gekomen in die mondaine, moderne, wereldse, economische metropool. Die smeltkroes van culturen en religies. En dat wil wat zeggen. Hun leven hebben ze daarmee voor een groot deel moeten omgooien. Veel vertrouwds hebben ze achtergelaten om een nieuw leven te kunnen beginnen. Nou, dan kan je wel wat bemoediging gebruiken!

Als je in het boek Handelingen zoekt naar plaatsen waar ook wordt bemoedigd en aangespoord, dan zie je dat steeds terugkomen. Zeker ook later bij Paulus. Het lijkt bij hem een levensstijl geworden. Er is geen apostolische brief, ook de meest kritische niet, waarin niet ook aangemoedigd wordt niet op te geven, om te zien naar elkaar, het goede te doen, te blijven bidden, enz.

Laten we er oog voor hebben, voor de jonge gelovigen in figúúrlijke zin – zij die op latere leeftijd tot geloof komen – , maar ook voor de jonge gelovigen in lètterlijke zin: de tieners en jonge twintigers.

Ook die laatsten kunnen in de gemeente wel wat aansporing gebruiken, want ze staan in hun geloof vaak alleen. We laten ze toch niet aan hun lot over, mag ik hopen. Bemoedigen we elkaar wel genoeg?

En **zien** we wat Gods genade bewerkt? En laten we daarbij niet alleen naar binnen gericht zijn, maar ook naar buiten. We zijn niet alléén kerk.

Van die Barnabas kunnen we veel leren. Voor hem is geloof niet iets wat je er even bij doet. God werkt door hem, hij is vervuld van de heilige Geest. En die Geest laat hem een geniale zet doen. Barnabas zoekt hulp. Hij wil het niet allemaal alleen doen. En dan herinnert hij zich een zekere Saulus, die zeg maar gerust een krachtdadige bekering had meegemaakt. Een laatste spoor van hem voert naar zijn geboortestad Tarsus. Barnabas gaat hem daar persoonlijk zoeken. Hij vindt hem en een vol jaar zetten ze zich beiden in voor die gemeente in Antiochië. Daar wordt aan gemeenteopbouw gedaan. Ze geven leerhuis. Kennis is belangrijk, zo weten ze.

Schrikbarend hoe weinig Bijbelkennis onze jeugd heeft. Terwijl we in de kerk het van die verhalen moeten hebben, van die verhalen leven. Ze gaven onderricht aan tal van mensen. Geloofskennis en geloofsverdieping, beide nodig. En dan vertelt Lucas, dat ze daar voor het eerst 'christenen' werden genoemd.

Het was de inwoners van Antiochië wel duidelijk geworden, dat ze in deze nieuwe gemeenschap niet met een Joodse sekte te maken hadden. Daarvoor waren er teveel niet-Joden toegetreden. En dat deze beweging cirkelde om één bijzonder mens die blijkbaar Christus heette, ook. 'Christus is Heer', zo beleden zij. Dus niet de Romeinse keizer. 'Christen'... Of het aanvankelijk een spotnaam was, een scheldnaam, die uitgroeide tot een geuzennaam, dat weten we niet. De apostel Petrus schrijft in zijn brief, we hoorden dat: *Als u gehoord wordt omdat u de naam van Christus draagt, prijs u dan gelukkig, want dat betekent dat de Geest van God in al zijn luister op u rust. Laat niet iemand van u moeten lijden als moordenaar, of dief of kwaadstichter of als onruststoker; maar als het is als 'christen' schaam u dan niet, maar verheerlijk God met deze naam.*

Ze onderscheidden zich dus, die christenen. In positieve zin.

Niemand leed enig gebrek lezen we in hoofdstuk 4 over de eerste gemeente. Men was solidair met elkaar. Hier gaat die solidariteit over de grenzen heen. Dat lezen we in de verzen die volgen. Ze bekommeren zich om de broeders en zuster in Jeruzalem. Die door vervolging geplaagde gemeente. Ze besluiten hen te ondersteunen.

Zo lieten ze hun dankbaarheid blijken voor wat zij uit Jeruzalem ontvangen hadden. Zo lieten ze ook blijken te beseffen, dat ze bij elkaar hoorden als volgelingen van Jezus. Ze bleken ook verder te zien, dan de eigen 'club'.

Ons rest de vraag: Waarin onderscheiden wij ons als christen vandaag?

En **zien** we het, waar God bezig is vandaag, ook onder ons? Laten we zuinig zijn op de vrouwen en mannen die vervuld zijn van de heilige Geest, ook onder ons. Laat ons zuinig zijn op hen die zich bij ons voegen. Die enkelingen, zo kostbaar voor God!

Glorie aan de Vader en de Zoon en de heilige Geest. Amen.